

PROJEKTS "LATVIJAS ATMIŅAS INSTITŪCIJU DATI DIGITĀLAJĀ TELPĀ: VIENOJOT KULTŪRAS MANTOJUMU"

Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Universitātes projekts "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" (Nr. Izp-2019/1-0365) tiek īstenots Latvijas Zinātnes padomes Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas ietvaros.

Projekta mērķis ir izpētīt un aprakstīt Latvijas atmiņas institūciju semantiskās sadarbības potenciālu kultūras mantojuma jomā, testējot un ierosinot Latvijas situācijai atbilstošu zināšanu pārvaldības modeli/modelus ar blakus mērķi nodrošināt heterogēnu datu sadarbību digitālā vidē, izmantojot strukturētas un pārbaudītas Latvijas Nacionālās bibliotēkas vārdnīcas un datu kopas, kurām ir atvērto saistīto datu potenciāls, un tāpēc tās ir svarīgas humanitāro un sociālo, t. sk. digitālo zinātņu pētniekiem.

Partnerībā ar Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultāti projekta rezultātā tiks nodrošināta radīto zināšanu pārnese uz citām atmiņas institūcijām un studiju vidi, tiks celta studējošo kapacitāte, t. sk. ar jaunām pētniecības metodēm. Projekta rezultātiem būs tieša ietekme uz kultūras mantojuma tehnoloģiskās infrastruktūras attīstību un uzticamas zināšanu bāzes paplašināšanu akadēmiskajai videi u. c. interesentiem.

Projekta īstenošanas periods: 01.2020.–12.2022.

Projekta finansējums: 299 812,00 EUR

Projekta finansētājs: Latvijas Zinātnes padome

Projekta aktualitātes

08.06.2023.	Izdevniecības "Taylor & Francis" žurnālā "Media History" publicēts LNB pētnieces Elzas Ungures raksts " Media Pluralism in Latvia 2002–2020: Results and insights from a quantitative exploratory study of newspapers ", kurā pētītas laikrakstu izdošanas tendences ar mērķi izprast, vai laikraksti Latvijā spēj pildīt ar demokrātiju un kopienas veidošanu saistītās lomas, kas mediju teorijā tiek saistītas tieši ar šo izdevumu veidu un kuru īstenošanā izšķiroša nozīme ir mediju plurālismam.
28.12.2022.	2022. gada 29. decembrī plkst. 13.00 LNB notiks seminārs "Projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" perspektīva", kas ir noslēdzošais pasākums minētā projekta ietvaros, ko 3 gadu garumā īstenojusi LNB sadarbībā ar LU Humanitāro zinātņu fakultāti. LASĪT VAIRĀK
27.12.2022.	LNB Atvērto datu portālā publicēta Latvijas izdevēju autoritatīvo datu kopa, kas satur strukturētus datus par Latvijas organizācijām, kuras nodarbojas ar izdevējdarbību. Dati ir pieejami MARC/JSON un BIBFRAME/RDF formātā.
27.12.2022.	LNB Bibliogrāfijas institūts publicējis "Rekomendācijas Latvijas izdevējdarbības statistikas datu bagātināšanai ar citiem Latvijas Nacionālās bibliotēkas datiem". Rekomendācijās LNB speciālisti identificējuši esošās problēmas izdevējdarbības statistikas datu veidošanā – gan esošajās darba plūsmās, gan datu kvalitātes un pēc iespējas plašāka datu aptvēruma nodrošināšanā. Noslēgumā apkopoti secinājumi un

	ieteikumi, kā nodrošināt plašāku datu atkārtotu izmantošanu un augstāku kvalitāti. Izdevums pieejams ŠEIT .
20.12.2022.	No 2022. gada 11. decembra līdz 13. decembrim LNB datu pārvaldības attīstības vadītājs Eduards Skvireckis piedalījās CHR2022 (Computational Humanities Research 2022) konferencē un diskusijās par atvērtajiem saistītajiem datiem un semantiskās sadarbības potenciālu kultūras mantojuma un humanitāro zinātņu pētniecības jomās, daloties ar LNB pieredzi dažādu datu modeļu un standartu saattiecināšanā un sadarbībā, un šo datu izmantošanu pētniecībā.
29.11.2022.	Starptautiskajā tiešsaistes konferencē "Semantic Web in Libraries 2022" Latvijas Nacionālās bibliotēkas datu pārvaldības vadītājs Eduards Skvireckis uzstājās ar prezentāciju "Library data on Wikidata: a case study of the National Library of Latvia" , kurā dalījās ar LNB pieredzi bibliotēku autoritatīvo datu (personu, institūciju, darbu, vietu utt.) modelēšanā un integrēšanā Wikidatos.
25.11.2022.	Latvijas akadēmisko, speciālo un publisko bibliotēku direktoru 2022. gada rudens sanāsmē LNB datu pārvaldības attīstības vadītājs Eduards Skvireckis prezentēja "Atsauču datu sistēma (ATS) un bibliotēku loma tajā" .
23.11.2022.	2022. gada 21. novembrī LNB Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas vadītāja Maira Kreislere piedalījās ar prezentāciju "RDA on the Way to Linked Data: Entity Identification and Relationships in Authority Data" Igaunijas Nacionālās bibliotēkas rīkotā vebinārā par RDA ieviešanu Igaunijas bibliotēku sistēmā. M. Kreislere prezentācijā stāstīja arī par projektā "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" izvirzīto pētniecības uzdevumu – izpētīt Latvijas kultūras mantojuma institūciju datu veidošanas standartu un datu savstarpējo savietojamību un to integrāciju vienotā atsauču datu koprades platformā, prezentēja arī LNB Atvērto datu portālu, kas bija viens no svarīgākajiem projekta rezultātiem, un tajā ievietotās atvērto datu kopas. Vebinārā piedalījās 94 dalībnieki no dažādām Igaunijas bibliotēkām, kā arī Somijas Nacionālās bibliotēkas Attīstības departamenta vadītāja Marja-Liisa Seppälä.
22.11.2022.	LNB Atvērto datu portālā (https://dati.lnb.lv/) publicēta Darbu autoritatīvo ierakstu datu kopa (2019–2022), kas ir strukturēti dati par Latvijas autoru izdotiem darbiem, ietverot informāciju par darba žanru, uzrakstīšanas/publicēšanas gadiem. Dati pieejami MARC/JSON un BIBFRAME/RDF formātā .
17.11.2022.	Atvērto saistīto datu kolekcija "Rainis un Aspazija" (RunA, https://runa.lnb.lv/) papildināta ar jaunu datu kopu – 1920. gada Raiņa dienasgrāmatas anotētiem fragmentiem (meklēt sadaļā "Dokumenti/Dienasgrāmatas") un bagātinātiem kolekcijas objektu/entīšu aprakstiem.
14.11.2022.	2022. gada 15. novembrī plkst. 15.00 platformā <i>MS Teams</i> projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" ietvaros notiks Latvijas

	Nacionālās bibliotēkas seminārs grāmatu izdevējiem "Meli, lieli meli un statistika: sadarbība drošīcamai un funkcionālai izdevējdarbības statistikai". LASĪT VAIRĀK
10.10.2022.	2022. gada 6. oktobrī LNB datu pārvaldības attīstības eksperts Eduards Skvireckis piedalījās pasākuma "Kultūras datu hakatons un ideju ģenerators skolēniem 2022" atklāšanā ar prezentāciju "Kas ir autoritatīvie dati un kā saprast, ka Mītava=Jelgava, bet Elza Rozenberga=Aspazija?". Kā norāda E. Skvireckis, gatavojot datus par kultūras saturu, ir ļoti svarīgi norādīt informāciju par darbos minētajām vietām, iestādēm un personām. Tāpat svarīgi saistīt savā starpā dažādās vietu, personu un iestāžu nosaukumu rakstības dažādos laika periodos. Piemēram, vēsturiskos avotos minētā Mītava ir tā pati mūsdienu Jelgava, bet dokumentos minētā Elza Rozenberga plašākai sabiedrībai ir pazīstama kā Aspazija.
07.10.2022.	2022. gada 3. oktobrī metadatu modeļu eksperte Anita Rašmane prezentēja saistīto datu kolekcijas "Rainis un Aspazija" (RunA) iespējas Kultūras mantojuma dienā Siguldas "Devonā".
04.10.2022.	Žurnāla "Letonica" (izdevējs LU LFMI, Nr.22, 2022) tematiskajā numurā " Digitālās humanitārās zinātnes Latvijā " publicēts Mārītes Apenītes, Ulda Bojāra, Anša Gardas, Anitas Goldbergas, Mairas Kreislere, Anitas Rašmanes un Elzas Ungures raksts "LNB atvērtie dati pētniecībai". Rakstā analizētas starptautiskās tendences kultūras mantojuma institūciju datu saistīšanā un publicēšanā atvērtā piekļuvē, kā arī situācija Latvijā un vairākas digitālajai pētniecībai pieejamās Latvijas Nacionālās bibliotēkas atvērto datu un atvērto saistīto datu kopas. Rakstā apskatītas datu kopu sagatavošanas, bagātināšanas, apstrādes un pārveides metodes, kā arī nepieciešamie datu uzlabojumi.
03.10.2022.	2022. gada 29. septembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Konferenču centrā notika projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" noslēguma konference "No datu viensētām uz vienotu piekļuvi", pulcējot vairāk nekā 100 kultūras mantojuma institūciju darbiniekus. Plašāka informācija ŠEIT . Konferences prezentācijas un citi materiāli pieejami ŠEIT .
19.09.2022.	2022. gada 12.–15. septembrī projekta vadītājs Uldis Bojārs piedalījās starptautiskā konferencē "Semantics 2022", kurā dalījās ar zināšanām par semantisko tehnoloģiju un atvērto saistīto datu ieviešanu, diskutējot par šo tehnoloģiju tālāku attīstību.
25.08.2022.	2022. gada 29. septembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Konferenču centrā notiks projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" noslēguma konference "No datu viensētām uz vienotu piekļuvi". LASĪT VAIRĀK
03.08.2022.	No 2022. gada 25. līdz 29. jūlijam Īrijā, Dublinā norisinājās IFLA WLIC 2022 (IFLA – <i>International Federation of Library Associations and Institutions</i> ; WLIC – <i>World Library and Information Congress</i>). Lai iegūtu jaunākās zināšanas bibliotēku un kultūras mantojuma datu pārvaldības jomā, kas būtiskas šī projekta īstenošanā, kongresā piedalījās Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālisti: Maira Kreislere, Anita Goldberga un Ansis Garda.

25.07.2022.	2022. gada 14. jūlijā LNB pētniece Elza Ungure starptautiskajā konferencē <i>SHARP 2022: Power of the Written Word</i> , kas no 2022. gada 11. līdz 15. jūlijam norisinājās Amsterdamā, prezentēja projekta ietvaros veiktā pētījuma <i>A Statistical Overview of Bibliodiversity in the Latvian Book Market</i> (latv. val. "Statistiskais pārskats par bibliodaudzveidību Latvijas grāmatu tirgū") rezultātus, analizējot situāciju un tendences posmā no 1991. gada līdz mūsdienām. Konferencē piedalījās autorības, lasīšanas un izdevējdarbības vēstures pētnieki no visas pasaules. Konferences programma pieejama ŠEIT .
15.06.2022.	14. jūnijā pieredzes apmaiņas vizītē viesojās Igaunijas Nacionālās bibliotēkas vadošais autoritatīvo datu speciālists Meelis Somelar, kurš iepazinās ar LNB datu un zināšanu organizācijas attīstību, t. sk. projektā paveikto saistībā ar jauna datu modeļa ieviešanu, nosaukto entīšu datu organizēšanu, ontoloģiju servisa izveidi, datu atkārtotu izmantošanu un sadarbību ar citām Latvijas kultūras mantojuma institūcijām.
13.06.2022.	No 2022. gada 8. jūnija līdz 10. jūnijam ar projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" atbalstu LNB norisinājās 44. starptautiskā konference " ELAG 2022 ", kas ir Eiropā vadošais notikums par informācijas tehnoloģiju pielietojumu bibliotēkās un citās kultūras mantojuma institūcijās. Konferences pārstāvji no 14 Eiropas valstu 32 institūcijām, kopā 68 dalībnieki, ne tikai piedalījās konferences 7 atvērtajās sesijās (par zināšanu grafiem, priekšmetošanu, datu integrēšanu, teksta atpazīšanu un analīzi, rīkiem, ilgtspējīgiem saistītajiem datiem, digitālās atklāšanas iespējām), bet arī 5 darbnīcās, kas norisinājās visas trīs dienas. LNB datu pārvaldības eksperts Eduards Skvireckis uzstājās ar prezentāciju " Library Authority Files on Wikidata: a case study of National Library of Latvia ", kā arī kopā ar LNB semantiskā tīmekļa ekspertu Uldi Bojāru vadīja darbnīcu " <i>Integrating Cultural Heritage Information</i> ".
28.04.2022.	Aicinām reģistrēties starptautiskai konferencei ELAG 2022
19.04.2022.	2022. gada 13. aprīlī starptautiskajā RDA Registry līdzās tulkojumiem 15 citās pasaules valodās ir publicēta RDA (<i>Resource Description & Access</i>) terminu, vērtību un attiecību vārdnīca latviešu valodā. Vārdnīcā iekļauti vairāk nekā 5000 bibliotēku, kā arī citu kultūras mantojuma institūciju resursu aprakstīšanai un vienotas kultūras mantojuma ontoloģijas izveidei nepieciešamie termini. Darbs RDA terminu sagatavošanā latviešu valodā LNB noritēja vairākus gadus, un tas ir vērtīgs ieguldījums ar kultūras mantojuma datiem saistītās latviešu valodas zinātniskās terminoloģijas attīstībā.
30.03.2022.	2022. gada 30. martā "Virtuālajā trešdienā bibliotekāriem" LNB Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas vadītāja Maira Kreislere sniedza prezentāciju "LNB datu attīstība", stāstot par izmaiņām un jaunākajām tendencēm bibliotēku datu attīstībā, t. sk. bibliotēku datu iekļaušanu tīmekļa vidē un saistīto datu risinājumiem, kā arī autoritatīvo datu nozīmi kultūras mantojuma atklāšanā. Pasākumu tiešsaistē skatījās 430 dalībnieki. Piekļuve LNB Facebook lapā , LNB Bibliotēku attīstības centra Facebook lapā un LNB YouTube kanālā .

18.03.2022.	2022. gada 16. martā platformā Zoom un Facebook projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" ietvaros notika Latvijas Universitātes konferences sekcija "Aspazijas un Raiņa zinātniskie lasījumi". Konferencē piedalījās šādi projektā iesaistītie dalībnieki: Anna Freiberga ar prezentāciju "Raiņa un Aspazijas literārie kontakti Igaunijā", Sigita Kušnere ar prezentāciju "Rainis un Aspazija Jāņa Niedras romānā "Veterāns. Pēteris Stučka"", Eduards Skvireckis ar prezentāciju "Kolekcija "Rainis un Aspazija" (RunA): saistīto datu analīze un iespējas", Ieva Kalniņa ar prezentāciju "Rainis karikatūrās kolekcijā "RunA"", Solveiga Ķīkule ar prezentāciju "Piezīmes uz tīmekļa malām" un Inga Kapeniece ar prezentāciju "Jakoba Langes vārda "dima" semantiskā daudzveidība Raiņa darbos". Platformā Zoom bija pulcējušies 90 klausītāji, savukārt Facebook Aspazijas un Raiņa zinātnisko lasījumu 1. daļas video (pieejams ŠEIT) un 2. daļas video (pieejams ŠEIT) skatījumi sasnieguši vairākus simtus.
14.03.2022.	Aspazijas un Raiņa zinātniskie lasījumi
04.02.2022.	Projekta zinātniskais vadītājs, LNB semantiskā tīmekļa eksperts Dr. Uldis Bojārs š. g. 3. februārī saņēmis Latvijas Atvērto tehnoloģiju asociācijas (LATA) Gada balvu 2021 nominācijā "Personība, kas veicinājusi atvērtību" par projekta Atvērto datu portāla (https://dati.lnb.lv/) izveidi, kur Ontoloģiju sadaļā pirmo reizi cilvēkam lasāmā un meklēšanai izmantojamā veidā pieejamas trīs LNB tēzaura datu ontoloģijas – formas/žanra ontoloģija, ģeogrāfisko nosaukumu ontoloģija un tematisko priekšmetu ontoloģija (pavisam ap 56 000 jēdzienu).
01.02.2022.	Izdevniecības "Springer" žurnālā "Publishing Research Quarterly" publicēts LNB pētnieces Elzas Ungures raksts "A Statistical Overview of Bibliodiversity in the Latvian Book Market" , kurā sniegts pārskats par grāmatu izdošanu Latvijā laika periodā no 1991. līdz 2020. gadam, analizējot izdevējdarbības statistikas datus pēc tādām kategorijām kā tematika, daiļliteratūras žanrs, valoda, oriģinālā/tulkotā literatūra u. c.
27.01.2022.	Atvērto saistīto datu kolekcija "Rainis un Aspazija" (RunA, https://runa.lnb.lv/) papildināta ar jauniem materiāliem – ar kolekcijas veidotāju prezentācijām starptautiskās konferencēs "DHN2020", "Clarín2021", "EURIG2021", "Bridges in the Baltics 2021" (prezentāciju sadaļā) un Dr. U. Bojāra "DHN2020" konferences video (audio/video sadaļā).
03.01.2022.	Žurnālā "Logos: Journal of the World Publishing Community (32/3, 2021, BRILL)" (eISSN 1878-4712) publicēts LNB pētnieces Elzas Ungures raksts "Publishers and Others Who Publish: A statistical overview of mainstream and marginal book publishers in Latvia" , kurā caur profesionalitātes epistēmu dekonstruēts izdevēja jēdziens un sniegts statistisks pārskats par galvenajiem un marginālajiem grāmatu izdevējiem Latvijā; raksturota izdevējdarbībā iesaistīto daudzveidība, iezīmējot atšķirīgās izdevēju darbības prakses un modeļus.

29.12.2021.	Lietuvas terminoloģijas žurnālā " <i>Terminologija</i> " (No 28 (2021), Section Terminology and the Present) publicēts LNB Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas vadītājas Mairas Kreisleres un standartizācijas ekspertes Intas Virbules raksts " The Development of Library Sector Terminology in Latvia and Problems and Solutions for Translating RDA Standard Terms ", kurā uzsvēta LNB loma bibliotēku nozares terminoloģijas attīstībā, atspoguļotas problēmas un risinājumi RDA Reference terminu un vērtību tulkošanā, kā arī vienotas terminoloģijas nepieciešamība un nozīme kultūras mantojuma institūciju metadatos.
23.12.2021.	" <i>IFLA Metadata Newsletter</i> " (Volume 7, Number 2, December, 2021) publicēts LNB standartizācijas ekspertis Intas Virbules un pētnieces Elzas Ungures raksts " Report from the National Library of Latvia on Terminology Conference 2021 "Interoperability of Data of Cultural Heritage Institutions in the Digital Space: Terminological Aspect", on October 8, 2021 ", kurā atspoguļota starptautiskās konferences prezentāciju un diskusijas tematika, t. sk. vienotas terminoloģijas nozīme kultūras mantojuma institūciju metadatos.
10.12.2021.	2021. gada 7. decembrī Nazarbajeva Universitātes organizētajā tiešsaistes seminārā "Bibliotēku tehnoloģiju skola 2021 – Pieredze mūsdienu starptautisko informācijas organizēšanas principu un standartu ieviešanā. Datu vadība" LNB Bibliogrāfijas institūta direktore Anita Goldberga sniedza prezentāciju " <i>Внедрение международных стандартов по организации данных в Латвийской Национальной библиотеке</i> " (latv. val. "Datu organizēšanas starptautisko standartu ieviešana Latvijas Nacionālajā bibliotēkā"). Seminārā piedalījās 390 dalībnieki. Prezentācijas video pieejams YouTube un ŠEIT .
02.11.2021.	Žurnālā " Skolas Bibliotēka " (2021. gada rudens, 45.–46. lpp.) publicēts LU Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu filoloģijas Valodniecības moduļa studentu Ingas Kapenieces un Solveigas Ķīkules raksts "Mīļvārdiņi Raiņa vēstulēs", kurā analizēti un vizualizēti mīļvārdiņi, kādos Rainis vēstulēs uzrunājis Aspaziju.
01.11.2021.	Latvijas Kultūras akadēmijas rakstu krājumā " Culture Crossroads " (Volume 19 (2021), ISSN 2500-9974) publicēts LU prof. Ievas Kalniņas un LNB metadatu veidotājas Lienes Kalvišas raksts " The Linked Data Collection "Rainis un Aspazija" (RunA): New Research Opportunities (Example – Correspondence Between Rainis and Aspazija During His Time in Panevėžys Prison) ".
01.11.2021.	2021. gada 23. oktobrī Viļņas Universitātes organizētajā astotajā Baltijas studentu tiešsaistes konferencē " Bridges in the Baltics " LU Humanitāro zinātņu fakultātes maģistrantūras studente Inga Kapeniece sniedza prezentāciju " Lithuanisms in poetry of Rainis " (PDF) ("Lituānismi Raiņa poēzijā"). Tēzes pieejamas Facebook un ŠEIT .
25.10.2021.	2021. gada 21. un 22. oktobrī Viļņā norisinājās 4. Starptautiskā terminoloģijas konference " <i>Scientific, Administrative and Educational Dimensions of Terminology</i> " (tiešsaistē), kurā ar prezentāciju " <i>Development of Library Terminology in Latvia and Problems, Solutions for Translating Resource Description and Access (RDA) Standard Terms</i> " piedalījās LNB Bibliogrāfijas institūta Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas

	vadītāja Maira Kreislere un Standartizācijas eksperte Inta Virbule. Konferencē tika sniegtas 28 prezentācijas, piedalījās lektori no 15 valstīm. Konferences programma un lektoru prezentāciju kopsavilkumi pieejami ŠEIT.
11.10.2021.	2021. gada 8. oktobrī tiešsaistē notika LNB organizētā starptautiskā terminoloģijas konference "Kultūras mantojuma institūciju datu sadarbība digitālajā telpā: terminoloģiskais aspekts". Par sadarbības iespējām digitālo objektu datu integrēšanā, īpaši semantiskās sadarbības problemātiku, referēja LNB Bibliogrāfijas institūta pētnieki: semantiskā tīmekļa eksperts E. Skvireckis, Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas vadītāja M. Kreislere un standartizācijas eksperte I. Virbule. Ar konferences videoierakstu un prezentācijām var iepazīties ŠEIT. Konferences prezentācijās un noslēguma diskusijas ierakstā var atrast atbildes uz jautājumiem, kāpēc bibliotēkās nepieciešama pāreja uz saistīto datu risinājumiem, kāpēc pašām bibliotēkām jā rūpējas par to, lai dati būtu pieejami globālajā tīmeklī, un kāpēc tā ir bibliotēku jaunā loma.
20.09.2021.	2021. gada 14. septembrī Eiropas RDA (Resursu apraksts un piekļuve) ieviešanas grupas (EURIG) rīkotajā tiešsaistes seminārā "RDA in Europe virtual meeting" LNB Bibliogrāfijas institūta direktore Anita Goldberga sniedza prezentāciju "<i>RunA: an example of entity based projects</i>" ("RunA: entīšu projekta piemērs"). Seminārā piedalījās 125 bibliotēku nozares pārstāvji no gandrīz visām Eiropas valstīm un Ziemeļamerikas. Programma, prezentācija un video pieejami ŠEIT.
17.09.2021.	Konference "Kultūras mantojuma institūciju datu sadarbība digitālajā telpā: terminoloģiskais aspekts"
20.08.2021.	No 2021. gada 17. līdz 19. augustam tiešsaistē norisinājās IFLA WLIC 2021 (IFLA – <i>International Federation of Library Associations and Institutions</i>; WLIC – <i>World Library and Information Congress</i>). Lai uzzinātu jaunākās tendences datu jomā, kas būtiskas šī projekta īstenošanā, kongresā piedalījās Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālisti: Maira Kreislere, Jogita Sauka, Mārīte Apenīte un Eduards Skvireckis.
18.08.2021.	Latvijas Nacionālās bibliotēkas Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas vadītājai Mairai Kreislerei un autoritatīvo datu ekspertei Jogitai Saukai noslēgušās septiņus mēnešus ilgušās mācības tiešsaistes darbnīcu sērijā (<i>RDA Lab Series</i>), ko organizēja Amerikas bibliotēku asociācija. Darbnīcas vadīja Kate James, kas iepriekš nodrošinājusi speciālistu apmācību RDA standarta ieviešanas ietvaros ASV Kongresa bibliotēkā, kā arī sagatavojusi saistītus metodiskos materiālus un rokasgrāmatas. Iegūtās zināšanas tiks izmantotas LNB datu kvalitātes uzlabošanā un autoritatīvo datu integrēšanā vienotajā kultūras mantojuma atsauču datu risinājumā.

15.07.2021.	Publicēta "Konceptija Latvijas kultūras mantojuma institūciju atsauču datu modelim" (ISBN 978-9934-610-02-8; DOI: https://doi.org/10.52197/FFHE3250). Konceptijā, balstoties uz datu standartiem un formātiem, kas atbilst visu Latvijas atmiņas institūciju datu semantiskās sadarbības iespējām konkrētajā situācijā un semantiskā tīmekļa principiem, ir izstrādāts jauns datu modelis ontoloģijai, piedāvātas vārdnīcas un dažādi klasifikatori, kā arī datu kartējums sadarbībai kultūras mantojuma entīšu vienveidīgai un kontrolētai lietošanai vienotajā kultūras mantojuma digitālo objektu izplatīšanas un pārvaldības platformā. Konceptijas un konceptuālā modeļa mērķis ir aprakstīt esošo lietu un zināšanu reprezentācijas sistēmu, kas nebūtu piesaistīta konkrētām institūcijām un informācijas sistēmām. Šī platforma būtu jāasaista ar citām pasaules kultūras mantojuma sistēmām, līdzdarbojoties vienota zināšanu tīklojuma veidošanā un bagātināšanā. Konceptijas kopsavilkums latviešu un angļu valodā.
05.07.2021.	"<i>IFLA Metadata Newsletter</i>" (Volume 7, Number 1, June, 2021) publicēts raksts "Report on the Nordic Networking Group on Bibliographic and Infrastructure Topics (NNG), Annual Meeting, April 15, 2021", kurā atspoguļota Ziemeļvalstu un Baltijas valstu bibliotēku datu jomas speciālistu konferences sešu diskusiju norise un secinājumi. Konferenci organizēja Latvijas Nacionālā bibliotēka, ārvalstu kolēģus iepazīstinot ar projekta "Latvijas atmiņu institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" rezultātiem.
01.07.2021.	Žurnālā "<i>Cataloging & Classification Quarterly</i>" (Volume 59, Issue 4, izdevējs "Taylor&Francis Group", ASV) tiešsaistē publicēts Mārites Apenītes zinātniskais raksts "Subject Indexing at the National Library of Latvia: New Approach, Challenges, and Benefits", kurā tiek apskatīti FAST (<i>Faceted Application of Subject Terminology</i> – Priekšmetu terminu fasetlietošanas sistēma) fasetpriekšmetu ieviešanas būtiskākie ieguvumi un problēmaspekti dažādu LNB informācijas resursu priekšmetošanā.
29.06.2021.	LNB Atvērto datu portālā (https://dati.lnb.lv/) publicēta Nacionālās bibliogrāfijas datu kopa par laika periodu 2017–2020, kas ir strukturēti dati par Latvijā publicētām grāmatām, ietverot informāciju par to autoriem un līdzautoriem, nosaukumiem, izdevējiem u. c. Dati ir pieejami MARC/XML formātā.
28.06.2021.	Konferences "<i>Extended Semantic Web Conference</i>" (ESWC 2021) tīmekļvietnē publicēts Mārites Apenītes un Ulda Bojāra plakāta raksts "National Library of Latvia Subject Headings as Linked Open Data". Raksts (DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-80418-3_6) publicēts arī ESWC 2021 izdevumā "<i>The Semantic Web: ESWC 2021 Satellite Events</i>", kas ir daļa no grāmatu sērijas "<i>Lecture Notes in Computer Science</i>" (Volume 12739). Izdevējs: Springer.
16.06.2021.	2021. gada 16. jūnijā Kultūras informācijas sistēmu centra un Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) rīkotajā tiešsaistes informatīvajā seminārā "Vienotas digitālā kultūras mantojuma pārvaldības procesi" LNB datu pārvaldības eksperts Eduards Skvireckis sniedza prezentāciju "Atsauces dati digitālo objektu pārvaldībā". Seminārā piedalījās 140 muzeju nozares pārstāvji. Prezentācija pieejama ŠEIT.

02.06.2021.	2021. gada 2. jūnijā CLARIN konferencē Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) semantiskā tīmekļa eksperts Dr. Uldis Bojārs sniedza prezentāciju "Atvērtie dati un saistītie dati Latvijas Nacionālajā bibliotēkā", kurā stāstīja par Latvijas Atvērto datu portālā (https://data.gov.lv) un LNB Atvērto datu portālā (https://dati.lnb.lv/) publicētajām datu kopām, raksturojot atvērto saistīto datu kopu piemērus. Prezentācija pieejama ŠEIT .
15.05.2021.	Konferences " <i>Digital Humanities in the Nordic Countries 2020</i> " rakstu krājumā " <i>Post-Proceedings of the 5th Conference Digital Humanities in the Nordic Countries (DHN 2020)</i> " (ISSN 1613-0073, Vol-2865, urn:nbn:de:0074-2865-8) publicēts Ulda Bojāra, Anitas Rašmanes un Anitas Goldbergas zinātniskais raksts " Linked Data for Digital Humanities Scholars and Researchers: "Rainis and Aspazija" (RunA) Collection ", kurā izvērtēta tekstu semantiskās anotēšanas nozīme saistīto datu kolekcijas RunA (https://runa.lnb.lv/) tapšanā, datu publicēšanā un iespējas, ko tā sniedz pētniekiem.
15.04.2021.	2021. gada 15. aprīlī notika Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) organizēta tiešsaistes (Zoom) konference Ziemeļvalstu (Dānijas, Islandes, Norvēģijas, Somijas, Zviedrijas) un Baltijas (Igaunijas, Lietuvas) valstu bibliotēku datu jomas speciālistiem, kurā LNB pārstāvji iepazīstināja ar projekta "Latvijas atmiņu institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" rezultātiem un vadīja diskusijas projekta tematikā – par jaunu kultūras mantojuma institūciju datu modeli, kura pamatu veidos starptautiskie RDA noteikumi, par bibliotēku datu sasaisti ar Wikidata, kritērijiem izdevējdarbības statistikas datu veidošanā u. c. Konferences programma, dalībnieku saraksts no 8 valstīm, konferences kopsavilkums angļu valodā un citi materiāli pieejami ŠEIT .
09.04.2021.	Izveidots Atvērto datu portāls (http://dati.lnb.lv), kurā publicētas trīs datu kopas: LNB ontoloģiju serviss, statistikas dati par izdevējdarbību Latvijā un Raiņa un Aspazijas (RunA) kolekcijas saistīto datu kopa. Ontoloģiju sadalā pirmo reizi cilvēkam lasāmā un meklēšanai izmantojamā veidā pieejamas trīs LNB tēzaura datu ontoloģijas – formas/žanra ontoloģija, ģeogrāfisko nosaukumu ontoloģija un vispārīgo un individuālo jēdzienu ontoloģija (pavisam ap 56 000 jēdzienu). Datu kopa pētniecībai par izdevējdarbību Latvijā (1991–2020) neapkopotā veidā aptver datus par ikvienas juridiskas personas, kas reģistrēta Latvijas Republikā, vai fiziskas personas, kuras dzīvesvieta ir Latvijā, izdotajiem izdevumiem. Raiņa un Aspazijas kolekcijas saistīto datu kopa satur strukturētus datus par kolekcijas objektiem, tajos pieminētajām entītēm un saitēm to starpā. Dati par entītēm satur arī norādes uz citos informācijas avotos atrodamajiem datiem par šīm entītēm. LASĪT VARĀK

06.04.2021.	Publicētas "Rekomendācijas Atsauču datu semantiskās sadarbības veicināšanai starp Latvijas kultūras mantojuma institūcijām" (ISBN 978-9934-610-00-4; DOI: https://doi.org/10.52197/IBIV6839), kas ir pirmais mēģinājums aprakstīt vajadzības jaunam starpnozaru datu modelim datu semantiskās sadarbības veicināšanai starp Latvijas kultūras mantojuma institūcijām digitālā vidē. Tajās raksturoti Latvijas atmiņas institūciju atšķirīgie datu modeļi un standarti, galvenās datu elementu klases un praksē izmantotās vērtību vārdnīcas. Rekomendācijās veikts starptautisko konceptuālo arhīvu, bibliotēku un muzeju datu modeļu (RiC CM, IFLA LRM, CIDOC CRM) būtisko entīšu salīdzinājums, kā arī analizēti sešu starpnozaru kultūras mantojuma platformu (SNAC, Finto, FINNA, Wikidata, EDM, Interim) sadarbības datu modeļi, standarti un principi. Noslēgumā apkopoti secinājumi un rekomendācijas, kā, izmantojot atvērto saistīto datu risinājumus, no ierakstiem atsevišķu institūciju slēgtās sistēmās pāriet uz vienotu kultūras mantojuma entīšu reģistra izveidi. Šāds risinājums atvērtu vērtīgu zināšanu bāzi izmantošanai gan kultūras mantojuma nozarēs, gan citiem interesentiem, kā arī uzlabotu piekļuvi pētniekiem, kā arī radošo industriju, izglītības, tūrisma u.c. nozaru pārstāvjiem. Rekomendāciju kopsavilkums latviešu un angļu valodā.
30.03.2021.	2021. gada 30. martā Latvijas Nacionālās bibliotēkas Datu veidošanas nodaļas metadatu veidotāja Liene Kalviša piedalījās Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas jubilejai veltītā pasākumā "Latvistika projektos". Tajā nodaļas mācībspēki un absolventi stāstīja par savu iesaisti dažādos projektos. L. Kalviša iepazīstināja ar LZP projektu "Latvijas atmiņu institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu", tā mērķiem, uzdevumiem, galvenajiem darbības virzieniem un sadarbību ar LU Humanitāro zinātņu fakultāti. Pasākuma tiešraide tika translēta Latvistikas un baltistikas nodaļas Facebook lapā: www.facebook.com/latvistika.lu
23.03.2021.	Atvērto saistīto datu kolekcija "Rainis un Aspazija" papildināta ar jaunu datu kopu – 118 vēstulēm un atklātnēm no dzejnieku emigrācijas sākumposma Šveicē. Kopumā kolekcijā ievietotas 395 vēstules. Katras vēstules oriģināls saistīts ar transkribēto (daļai vēstulu arī tulkoto), pētnieku komentēto un LNB darbinieku, kā arī LU Humanitāro zinātņu fakultātes studentu anotēto vēstules tekstu. Pieaugot publicēto vēstulu apjomam, pilnvērtīgi izmantojams kolekcijas laika joslas rīks, kas nodrošina ar dzejnieku darbību saistīto personu, vietu un darbu atlasī no 1894. līdz 1929. gadam, kā arī atlasīto datu vizualizāciju, izmantojot saites un datu tīklojuma pogas. Līdzās vēstulēm kolekcijā publicēti arī dzejnieku darbu pirmizdevumi un to mūsdienīgas anotācijas, fotogrāfijas, plakāti, audio, video un citi materiāli. LASĪT VAIRĀK
08.03.2021.	Krājumā "Aktuālas problēmas literatūras un kultūras pētniecībā 26 (1)" (ISSN 2500-9508) publicēts LU Humanitāro Zinātņu fakultātes lektores Sigitas Kušneres raksts "Raina un Aspazijas bibliotēkas neatklātais".
24.02.2021.	Žurnālā "Cataloging & Classification Quarterly" (izdevējs "Taylor&Francis Group", ASV) tiešsaistē publicēts Mārites Apenītes zinātniskais raksts "Subject Indexing at the National Library of Latvia: New Approach, Challenges, and Benefits" , kurā tiek apskatīti FAST (Faceted Application of Subject Terminology - Priekšmetu terminu fasetlietošanas

	sistēma) fasetpriekšmetu ieviešanas būtiskākie ieguvumi un problēmaspekti dažādu LNB informācijas resursu priekšmetošanā.
23.02.2021.	Laika posmā no 2021. gada 23. februāra līdz 18. augustam Latvijas Nacionālās bibliotēkas Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas vadītāja Maira Kreislere un autoritatīvo datu eksperte Jogita Sauka piedalās starptautiskā iknedēļas tiešsaistes darbnīcu sērijā (<i>RDA Lab Series</i>), ko organizē Amerikas bibliotēku asociācija. Tiešsaistes darbnīcās notiek teorētisks un praktisks darbs 6 moduļu (katrā 4 nodarbības) mācību programmā, apgūstot RDA entīšu (persona, darbs, nomens, manifestācija, agregāta darbs) aprakstu un to attiecību veidošanu saskaņā ar jaunā <i>RDA Toolkit</i> vadlīnijām.
15.01.2021.	Žurnālā "Cataloging & Classification Quarterly" (eISSN 1544-4554, izdevējs "Taylor & Francis Group", ASV) publicēts Anitas Rašmanes un Anitas Goldbergas zinātniskais raksts <i>"The Potential of IFLA LRM and RDA Key Entities for Identification of Entities in Textual Documents of Cultural Heritage: The RunA Collection"</i> , kurā analizētas bibliotēku konceptuālo datu modeļu pielietojšanas iespējas un izaicinājumi teksta dokumentu (Raiņa un Aspazijas korespondences) anotēšanā publicēšanai starpnozaru kultūras mantojuma saistīto datu kolekcijā <i>"RunA"</i> .
07.01.2021.	LNB tīmekļvietnē publicēta izdevējdarbības statistisko materiālu krājumu "Latvijas izdevējdarbības statistika" (iepriekš – "Latvijas Prese") aprakstošo metadatu datu kopa. Aprakstošie metadati ietver informāciju par statistikas izklāstu un statistikas datu apstrādi, t. sk. informāciju par izmantotajiem jēdzieniem un to definīcijām, datu vākšanas biežumu, metodēm un ierobežojumiem, datu avotiem, datu apkopošanas procesu, pilnvarām, konfidencialitātes politiku, mērķauditoriju u. c.
23.12.2020.	LNB tīmekļvietnē publicēta izdevējdarbības statistikas atvērto datu kopa – datu masīvs –, kas paplašināts ar vēsturiskajiem statistikas datiem par Latvijā izdotajām grāmatām no 1991. līdz 1994. gadam. Līdz ar to datu masīvs neapkopotā veidā ietver datus par grāmatām, kas Latvijā izdotas laikā no Latvijas Republikas atjaunošanas līdz mūsdienām, kamēr dati par citiem izdevumu veidiem neapkopotā veidā publiski pieejami par laiku no 2017. gada līdz mūsdienām. Datu masīvs tiek veidots, balstoties uz izdevēju iesniegtajiem Pārskatiem par izdevējdarbību un Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumā saņemtajiem izdevumu obligātajiem eksemplāriem. Tajā nav ietverti dati par izdevumu tirāžu, kas interpretējami kā komercnoslēpums.
17.12.2020.	2020. gada 17. decembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas izdevējdarbības statistikas eksperte Gunta Lodziņa piedalījās Centrālās statistikas pārvaldes organizētajā seminārā statistikas iestādēm, kas nodrošina Eiropas statistiku, par aktualitātēm statistikas kvalitātes jautājumos. G. Lodziņa sanāksmes dalībniekiem stāstīja par jaunumiem izdevējdarbības statistikas veidošanā, t. sk. informējot par aktivitātēm, kas tiek īstenotas projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" ietvaros. G. Lodziņas prezentācija pieejama ŠEIT .

06.11.2020.	2020. gada 6. novembrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas Datu veidošanas nodaļas metadatu veidotāja Liene Kalviša un Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesore Ieva Kalniņa ar referātu "Kolekcija "RunA": jaunas pētniecības iespējas (piemērs – Raiņa un Aspazijas sarakste Panevēžas cietuma laikā)" piedalījās Latvijas Kultūras akadēmijas rīkotā ikgadējā starptautiskā zinātniskā konferencē "Kultūras krustpunkti XIV". Referātā tika aplūkota atvērto saistīto datu kolekcijā "Rainis un Aspazija" (RunA) atrodamā abu rakstnieku sarakste, Rainim atrodoties Panevēžas cietumā (1897), kā arī citi ar Panevēžas laiku saistītie materiāli. L. Kalvišas un I. Kalniņas referāta anotācija publicēta konferences tēžu krājumā ŠEIT .
22.10.2020.	2020. gada 22. oktobrī Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) semantiskā tīmekļa eksperts Dr. Uldis Bojārs starptautiskās konferences " <i>Digital Humanities in the Nordic Countries</i> " (DHN2020) ietvaros uzstājās ar prezentāciju " Linked Data for Digital Humanities Scholars and Researchers: "Rainis and Aspazija" Collection " (MP4), informējot par atvērto saistīto datu principu izmantošanu LNB kolekcijā "Rainis un Aspazija" (https://runa.lnb.lv/), kas nodrošina jaunas iespējas Raiņa un Aspazijas dzīves un daiļrades izpētē, t.sk. studiju procesā. U. Bojāra, A. Rašmanes un A. Goldbergas raksta kopsavilkums publicēts konferences izdevumā " Book of Abstracts DHN, Rīga 2020 " (ISBN 978-9984-850-83-2).
25.09.2020.	2020. gada 25. septembrī LU Humanitāro Zinātņu fakultātes Mg programmas studente Inga Kapeniece piedalījās LU Jauno tehnoloģiju un inovāciju dienas Zināšanu agorā ar referātu "Raiņa latgaliešu valodas analīze". Referātā veikta Raiņa valodas analīze (leksika, morfoloģija, sintakse), īpaša uzmanība vērsta uz Jasmuižas (tag. Aizkalnes) izloksnes pētniecību, pētītas arī sēliskās, u. c. ietekmes, analizēta Raiņa latgaliski sarakstītā dzeja, izmantojot arī saistīto datu kolekcijas "Rainis un Aspazija" (https://runa.lnb.lv/) materiālus.
16.09.2020.	Žurnālā " <i>Logos: Journal of the World Publishing Community</i> " (eISSN 1878-4712) publicēts Elzas Ungures un Līgas Gūtmanes raksts " "It Is Often a Shot in the Dark": Power relationship dynamics in book publishing in Latvia, 1990–2017 ", kurā, analizējot izdevējdarbības statistikas datus, intervijas ar izdevējiem, kā arī mediju materiālus, pētīts, kā kopš Latvijas neatkarības notikušās sociālās transformācijas ietekmējušas izdevējdarbības nozari Latvijā, izmainot izdevējdarbības praksi un izdevēju pozīciju nozarē. Pētījums projekta ietvaros veikts, lai praktiski pārbaudītu vēsturisko izdevējdarbības statistikas datu savietojamību un lietojamību pētnieciskos nolūkos.
15.09.2020.	2020. gada 15. septembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (LNB) Informācijas un dokumentācijas standartizācijas tehniskās komitejas organizētā semināra "Bibliotēku, arhīvu un muzeju standartizācijas jautājumi: problēmas, risinājumi" ietvaros LNB pārstāvji Dr. Uldis Bojārs un Eduards Skvireckis dalībniekus iepazīstināja ar saistīto datu standartiem kultūras mantojuma jomā un vienota kultūras mantojuma digitālo resursu zināšanu organizācijas sistēmas iecerēm, to saistību ar Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas (FLPP) projektu "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu". Plašāka informācija pieejama ŠEIT .

27.08.2020.	2020. gada 19. augustā Baltijas valstu nacionālo bibliotēku starptautiskās konferences "Digitālā satura atkārtotas izmantošanas iespējas" (Lietuva, 17.08.-20.08.2020.) ietvaros LNB pārstāves Dace Ūdre un Elza Ungure darbnīcas "Veidojam saistītos datus!" dalībniekus iepazīstināja ar saistīto datu kolekciju "Rainis un Aspazija" (https://runa.lnb.lv/) un Fundamentālo un lietišķo pētījumu programmas (FLPP) projektu "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu".
26.03.2020.	2020. gada 26. martā projekta "Latvijas atmiņas institūciju dati digitālajā telpā: vienojot kultūras mantojumu" ietvaros LNB organizēja virtuālu semināru "Datu semantiskās integrācijas iespējas: arhīvi, bibliotēkas, muzeji". Koplietošanas vietnē ir iespējams iepazīties ar semināta PROGRAMMU un semināra PREZENTĀCIJĀM U. C. MATERIĀLIEM .
11.03.2020.	2020. gada 27. februārī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā norisinājās tikšanās ar Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes (LU HZF) bakalaura programmas studentiem un profesori Ievu Kalniņu, kuras laikā Datu un zināšanu pārvaldības nodaļas sistēmbibliotekāre Anita Rašmane iepazīstināja klātesošos ar saistīto datu kolekciju "Rainis un Aspazija", tās piedāvātajām iespējām un teksta anotēšanas rīkiem. Sadarbībā ar projekta partneri – LU HZF – tiks pētīta Raiņa un Aspazijas daiļrade un attīstīts saistīto datu kolekcijas saturs, kā arī īstenotas zināšanu pārneses un citas aktivitātes.
05.03.2020.	2020. gada 5. martā LU Humanitāro Zinātņu fakultātes lektore Sigita Kušnere ar referātu "Raiņa un Aspazijas bibliotēkas neatklātais" un prof. Ieva Kalniņa ar referātu "Ārzemju literatūras tulkošanas jautājumi Raiņa un Anša Gulbja sarakstē" piedalījās Liepājas Universitātes, Kurzemes Humanitārā institūta, LU LFMI, Lietuviešu literatūras un folkloras institūta un Vītauta Dižā universitātes organizētajā 26. starptautiskajā zinātniskajā konferencē "Aktuālas problēmas literatūras un kultūras pētniecībā / Aktualios problemas literatūros ir kultūros tyrimuose / Current Issues in Research of Literature and Culture" .